

56 ÄNNU OM BANKEN.

Finlands Allmänna Tidning n:o 83, 12.IV 1866

Det har visat sig, att hvarje upplysning om Bankens operationer varit bortkastad för vissa tidningar, som med ämnet sysselsätta sig. Deras missledande framställningar fortfara.

Två skilda saker sammanblandas af dem ohjelpigen.

Den ena är minskningen i Bankens valuta i följd af stark remittering till utlandet.

Den saken har uppenbarligen intet annat med myntreformen att göra, än att remitteringen af vederbörande remittenter blifvit i väntan på myntreformen uppskjuten.¹ 10

Eljest hade samma remisser skett tidigare och Banken hvarken kommit i tillfälle att samla eller behöft samla den valuta, som den nu före myntreformen innehade.

Sedelcirkulationen vore nu i hvarje fall densamma. Bankens förmåga att gifva lån likaså.

Bankstyrelsens åtgärd härvid har varit den, att, när inga remisser fordrade valutans bortgifvande, bespara den tills remitteringen åter skulle inträda. 20

Detta borde ske, antingen myntreformen varit i fråga eller icke. Ty hade Banken ökat sin utlåning, d. ä. mot den erhållna valutans utgifvit mera sedlar, hade den, när remitteringen åter började, nödgats vägra vaxlar.

Allt detta är en sak för sig.

Den andra saken är: att Banken behöft ökad valuta *för att kunna utgifva silfver i cirkulationen*. Denna valuta har Banken fått genom Hypoteksföreningens deposition. Den saken beror af myntreformen; den förra icke.

Hypoteksföreningen har i Banken deponerat åtta miljoner. Den hade till den 1 mars återlyftat nära *fem* miljoner i Bankens sedlar. Med dessa fem miljoner har alltså sedelcirkulationen blifvit ökad. 30

Härtill kan läggas att Föreningens lån utgjorde ungefär 9 miljoner, och att den dels åt banken mot dess sedlar dels åt enskilda *försålt* äfven den nionde miljonen, så att sedelcirkulationen i följd af Föreningens lån ökats med sex miljoner. I sjelfva verket har alltså Bankens valuta genom lånet blifvit ökad med 9 miljoner.

När nu metalliskt mynt utgifves i rörelsen, indrages åter det af Hypoteksföreningen i omlopp satta sedelmyntet, och silfvermynt träder i dess ställe. 40

Deri består hela den operation, som tillhör myntreformen. Det var *för den*, som Ständerna ville upptaga lån, ingalunda för att möta en af konjunkturena föranledd penningbrist.

Vexelrörelsen, diskonteringen af exportörernas vaxlar före reformen, och försäljningen af de på denna väg influtna valutorna efter reformen, är deremot, såsom sagdt, en operation, som med reformen såsom sådan intet har att skaffa. Hade herrar remittenter behagat köpa valutorna

¹ Man tror väl att också någon vaxelspekulation deri ingår. Men betydlig kan denna icke vara. Och den är utan inflytande på penningställningen, emedan den består i att af Banken återköpa de valutor, spekulanten före myntreformen åt Banken försålt. Sedan oktober har Bankens fordran i utlandet minskats med 3 1/2 miljon, behållningen i Ryska kreditpapper med 1 700 000 mark. Det oaktadt har utlåningen aftagit med endast *en* miljon. I stället att hålla Bankstyrelsen räkning för en förvaltning, som möjliggjort en så ringa inskränkning i utlåningen, hafva tidningarna skrikit öfver strypsystem. 50

före den 13 november, hade detta varit för myntreformen likgiltigt – såsom det nu är det, att remisserna ske efter sagde dag.

Men af det anförda följer också klarligen, att Banken för myntreformens skull hvarken behöft göra något lån eller minska sin egen utlåning.

Den har endast gifvit Hypoteksföreningen fem miljoner sedlar, och invexlar nu åter dessa sedlar med Föreningens i Banken deponerade, till markstycken och pennistycken förvandlade valutor.

Att särskilja sagde båda saker, att förstå att A är A och att B är B, 10 borde icke öfvergå vederbörandes förmåga. Man får dock icke vänta, att denna åtskilnad af dem skall iakttagas, utan kan blott varna den läsande allmänheten för att utan noggrann granskning sätta någon tillit till deras uppgifter och påståenden.

Fortfar remitteringen till utlandet, och Bankens valuta fortfarande minskas, så att sedlar måste indragas genom minskning af Bankens utlåning¹, så är detta något af myntreformen helt och hållet oberoende.

Orsaken kan vara den, att landets import öfverstigit exporten – och är det utan tvifvel till någon del. Ty den stora spanmålsimporten måste 20 hafva vållat en sådan ojämnhet i handelsbalansen – ehuru det visst menas, att denna icke existerar.

Men en annan känd orsak är, att den utländska krediten blifvit knapp och icke mera förmår jemna det ojemma. Man vill att Bankens valutor skola träda i dess ställe, och för att åtkomma dessa begäres af Banken mera lån.

Myntreformen är häri fullkomligt oskyldig.

Lika litet har myntreformen att göra med det lån, statsverket nu upptagit för produktionens understödande. Ty för reformen behöfves det alls icke. Icke heller har reformen med en enda penni minskat 30 penningtillgången. Tvärtom kommer den att öka densamma med Hypoteksföreningens upplånade 9 miljoner, af hvilka redan sex i allmänna rörelsen utgått.²

Myntreformen torde hafva lika liten del i de konkurser, som inträffat. De uppgifna staterna utvisa, att dessa affärer beklagligen varit ohållbara.

Affärsverlden angifver såsom orsak, hvarföre detta förhållande nu just träd i dagen: att många trafikanter fått förlängd (dyr) kredit hos utländningen mot löfte att betala efter myntreformen, då det kunde ske till bättre kurs, men att, sedan reformen inträd, betalningen likväl uteblifvit.

40 Detta kan Banken icke afhjelpa. Ty samma firmor äro för det mesta förut så skuldsatta i Banken, att ytterligare lån icke kunnat dem medgifvas. Den kan icke i obegränsad tid uppehålla det ohållbara, ehuru den ofta nog torde sett sig tvungen att i det längsta försöka det.

Det är häri myntreformen måste medföra en förändring, d. v. s. icke i utlåningen, men i återbetalningen. En Bank, som utger sedlar till dubbelt belopp mot sin valuta, kan icke gifva stående lån. Reglementet för Finlands Bank medger det också icke. Emellertid har om- 50 sättning blifvit regel, inbetalning nära nog undantag. En reform häri är

¹ Hvar och en, som känner Bankens reglemente, inser lätt, huru häftigt remitteringen till utlandet verkar på Bankens förmåga att gifva lån. När t. ex. 70 000 mark remitteras, måste Banken för att bibehålla föreskrifven proportion mellan lånehafvande valuta och sedelutgifningen minska sin utlåning med 80 000 mark.

² Genom att för hvarje händelse tillförsäkra Hypoteksföreningen pari kurs för annuiteterna och genom att skänka densamma fem procent på nominela lånekapitalet, har Styrelsen möjliggjort Föreningens lån.

den stora svårigheten. Utvägar att lätta densamma hafva blifvit vidtagna.

Man har i detta land vänjt sig att i tal och skrift leka med miljonerna. Att låna ett antal sådana från utlandet behandlas som en småsak. Allvarligare folk torde icke blott hafva någon respekt för skuldsättningen, utan äfven förstå, att Finlands kredit i utlandet måste vara ganska inskränkt, och att den, för att uppehållas, måste med förstånd anlitas.

Det har lyckats Styrelsen att nu få pengar till ett oväntadt lågt pris. Och det kan gerna sägas, att äfven sjelfva lånets erhållande är oväntadt. Man bör hoppas, att det må räcka länge, förrän den sista ograverade »kojan och jordlappen» i landet erbjudes såsom »säkerhet». Men man har också rätt att vänta, att Styrelsen långt derförinnan skall upphöra att taga lån i utlandet eller främja sådanes upptagande. Gränsen för säkerheters erbjudande kan och bör icke vara gränsen för utlåning. Ty lånen skola betalas icke med säkerheter, utan med pengar, och de utländska lånen med ädel metall eller motsvarande valutor, för hvilkas erhållande blott en enda utväg finnes, nemligen den att landets handel och skeppsfart inbringar dem såsom mellangift mellan export och import.

Huru stor utsigt isynnerhet i närvarande stund finnes för en så förmonlig utrikes handel, borde lätt kunna afgöras. Spanmålsimport förestår säker; att exporten skall stanna under de senaste årens, synes lika säkert. Det är främst exporten af skogsprodukter, hvilken lider af brist på köpare och på ett pris som betalar kostnaden.

Man ser väl i pressen tal föras om behofvet af penningar och öfverflödet af säkerheter, men i Finlands Bank har man haft ringa erfarenhet af båda förenade. Från en enda ort i landet hade önskan yttrats, att genom Styrelsens förmedling erhålla kapital. Tillfälle till ytterligare anmälan hade öppnats, men ganska få låntagare anmält sig. Anspråket att vara allmänna opinionen är i affärer än mera betydelselöst, än i mycket annat.

När det oaktadt ett lån upptagits, har det skett icke blott med afseende på trafikens underlättande. Såvidt likväl denna har behof deraf, syntes det billigt att vänta något eget bemödande hos trafikanterna. Rådet att nöjas med säkerheter, som, om betalning brister, skola realiseras, kan vara beqvämt. Men skulle t. ex. Finlands Bank följt rådet att realisera innehafvande säkerheter, såsnart betalning brustit, skulle nog andra råd gifvas. I närvarande fall anses det för en ringa sak, att i november och december sälja några tietusental tolfter bräder, skeppund jern m. m., ett antal aktier (på Helsingfors börs?) en och annan ångsåg och några stadsgårdar och landegendomar m. m. Och den outtömliga statskassan, som i årtal fått släppa till miljoner, att förse en del af landet med utsäde och bröd, och som skall upphjelpas genom minskad inkomst, kan väl undertiden gå i förskott för en och annan miljon!

Dock tiden är för tung och för allvarsam, för att man skulle harmas öfver oklokt tal. Med skäl har man hoppats, att landets trafikanter skulle inse nödvändigheten af god vilja från deras egen sida. Föreningar af låntagare önskades, emedan sådane kunna vårda derom, att hvar och en delegare uppfyller sina förbindelser. Säkerheterna äro i deras hand bättre placerade, än i Styrelsens. De kunna tillse, att tidigare partiela afbetalningar ske, emedan de hafva sig bekant, när en delegare är i stånd att verkställa dem. Det är glädjande kunna tillägga, att herrar trafikanter visat sig förstå, hvad omständigheterna kräfva, och handlat derefter. Pressens bemödanden att motverka ett sådant handlingssätt hafva misslyckats.

Det låter lätt ordinera sig, att statsverket skall gå i förskott för de af Ständerna beslutade utgifterna, för den nödlidande jordbrukaren, för exportörer och importörer m. m. *Men* det är detta som är frågan, hvad statsverket ännu i november och december skall förmå förskjuta. Blir äfven detta år ett jernår, då blifva de så föraktfullt omtalade miljonerna äfven för statsverkets behof en önskvärd sak – om de skulle stå till buds. Så långt sträcker sig icke vederbörande rådgifvares omtanke; och det kan icke heller af dem begäras. Men landet saknar icke män med allvar och vett, för hvilka det torde vara en hugnande försäkran, att ännu ingen skuldsättning för statsverkets behof skett, och att icke heller af det s. k. Rothschildska statslånet 1862 någon enda penni blifvit använd för annat ändamål, än det dermed afsedda, omsättning af de inhemska statslånen.¹

Senast offentliggjorda redogörelse för Bankens ställning den 28 februari utvisar, att valutan i följd af fortfarande remisser till utlandet nedgått, hvarföre äfven utlåningen något minskats. Den reserv af 4 300 000 mark, som enligt samma redogörelse förefinnes, motsvarar sammanräknad med det utgifna silfvermyntet ungefär, hvad Hypoteksföreningen af sin deposition i Banken lyftat, med andra ord representerar bankens genom indragningen af Hypoteksföreningens lån erhållna valuta. Landets affärsmän skola lätt förstå, att Hypoteksföreningen utlånat samma belopp (och derutöfver den miljon Föreningen direkt indragit), samt att Styrelsen genom myntreformen förskaffat landet detta ökade kapital. Men de skola också inse, att någon del af den motsvarande, i Banken reserverade valutan icke kunnat utlånas dagen före silfverutvexlingens början, emedan det just är samma valuta, som skall utvexlas. För att lugna dem, som möjligen kunde anse denna reserv vara för ringa, må det erinras, att enligt redogörelsen 3 093 000 mark af depositionen återstå, samt tilläggas, att här af 1 500 000 mark under mars månad blifvit af Föreningen i sedlar lyftade och åt Statsverket utlånade, så att alltså Bankens reserv ökats med 8/15 delar af den motsvarande valutan, eller med 800 000 mark. Sagde af Statssverket upplånade medel utlånas nu åt de trafikeraende och komma alltså tidigare, än eljest skulle skett, den allmänna rörelsen tillgodo. Detta kapital betjenar sålunda först öfrig produktion och exporten, för att sedan tjena jordbruket.

Omständigheterna föranleda den uttryckliga förklaring, att dessa meddelanden icke haft något annat ändamål, än att vederlägga allmänna omdömet missledande uppgifter och påståenden. Faran af denna missledning kan väl numera anses vara öfverstånden. Och äfven om den vrånga okunnighet, som vållat densamma, icke kan rättas, torde det förtroende kunna hysas till dem, hvilkas opinion i ämnet är af någon betydelse, att endast en klar framställning af siffrorna skall vara tillräcklig, och att alla förklaringar derföre kunna upphöra.

50

¹ För längre tid tillbaka lästes i ett hufvudstadsblad åtskilliga förvirrade spekulationer öfver statsverkets ställning, i hvilka äfven ingick antagandet, att detta lån skattat till statsutgifterna. Den redogörelse i ämnet, som till senaste landtdag afgafs och publicerades, utgör en vederläggning af sagde förmodande.